

MURROSIKÄISET KATSOMUKSISTA KESKUSTELEMASSA

Anuleena Kimanen,

FT, uskonnon ja historian lehtori, Tapiolan koulu, katsomusaineiden konsultoiva opettaja, Espoon kaupunki, tohtoritutkija, Opettajankoulutuslaitos, Helsingin yliopisto

Kun suunnittelee katsomusdialogiopetusta nuorille, on otettava huomioon muutamia erityispiirteitä. Käsittelen tässä joitain näkökohtia, jotka liittyvät dialogimenetelmien käyttöön yläasteikäisten kanssa, mutta jotka todennäköisesti liittyvät myös nuorempien oppilaiden ja lukiolaisten kanssa työskentelyyn.

Katsomusdialogiopetus tukee oppimista ja ihmisenä kasvamista

Eri tavalla uskovien kohtaamisen ottaminen osaksi opetusta on osoittautunut hyvin mielekkääksi. Totuutamassamme dialogiprojektissa Espoossa oppilaat kokivat, että dialogitunnit auttoivat oppimaan asioita ja muuttamaan asenteita. He myös kokivat saaneensa itsevarmuutta erilaisten ihmisten kohtaamiseen. Tunnit siis tarjosivat käytännönläheisyyttä ja vaihtelevuutta opiskeluun.

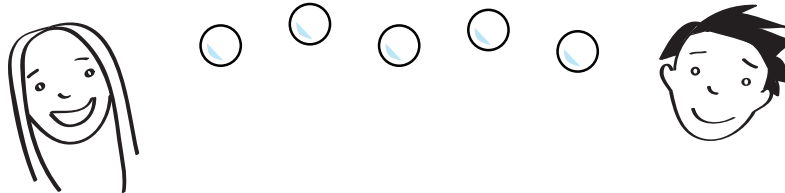
Katsomusdialogi näyttää ehkä luontevimmin liittyvän vieraiden uskontojen opiskeluun, jota laajimmin ja systemaattisimmin tapahtuu vuosiluokilla 7–9. Kannattaa kuitenkin ottaa huomioon, että dialogin tarvetta ei välttämättä ole vain uskontojen ja katsomusten välillä, vaan myös saman uskonnon sisällä. Erityisesti näyttää siltä, että uskovien ja uskonnottomien nuorten on vaikea ymmärtää toistensa katsomuksia. Tämä voi tulla esiin esimerkiksi kun opiskellaan pyhään kirjaan tai oman uskonnon oppeihin liittyviä asioita.

"Kannattaa kuitenkin ottaa huomioon, että dialogin tarvetta ei välttämättä ole vain uskontojen ja katsomusten välillä, vaan myös saman uskonnon sisällä.."

Katsomusdialogitaitojen kehittyminen vaatii aikaa, luottamuksellisuutta ja positiivisia kokemuksia

Asenteet eivät muutu eivätkä taidot kehity kovin pitkälle yhdessä muutaman tunnin jaksossa. Voikin olla järkevää jakaa katsomusdialogin tavoitteita useammalle vuosiluokalle. Seitsemäsluokkalaisten ajattelu on usein vielä varsin konkreettisella tasolla. Vaikka heillekin on hyvä tarjota avaimia kriittiseen ajatteluun, jotain varmasti menee hukkaan, ellei uutta tilaisuutta tarjota vielä yhdeksännelläkin luokalla.

Dialogiopetukseen saattaa liittyä erilaisia asioita, jotka aiheuttavat murrosikäisille pelkoa ja epävarmuutta. He eivät ehkä halua vaikuttaa toisten silmissä tietämättömiltä tai erilaisilta kuin muut. Oppilaiden pitäisikin saada valita, mitä he kertovat omasta vakaumuksestaan ja kenelle. Dialogin harjoittelu pienissä ryhmissä, jotka oppilaat saavat itse valita, voi auttaa. Kysymysten tekemisessä voi olla hyväksi, jos saa kysyä nimettömänä – silloin tosin opettajan tulee etukäteen huolehtia siitä, että kysymykset ovat asiallisia.

Nuoret myös kokevat dialogitilanteen helpommaksi ja rentoutuneemmaksi, jos dialogin osapuolena on toinen nuori tai nuori aikuinen. Toisaalta nuoretkin voi saada kertomaan omasta vakaumuksestaan ja omista kokemuksistaan, jos ilmapiiriä lämmitetään ensin, jos he saavat esimerkin avoimuudesta tai jos luottamuksellisuudesta tehdään sopimus. Turvallisuuden rakentaminen on siis keskeinen edellytys dialogiopetukselle.

"Turvallisuuden rakentaminen on keskeinen edellytys dialogiopetukselle."

Murrosikäisten ajattelu on usein melko mustavalkoista. Tutkimuksemme mukaan osa nuorista ajattelee, että uskontojen ja katsomusten välejä leimaa konflikti ja että eri tavalla uskovista on luonnollista ajatella, että he ovat väärässä. Jotkut pitävät siksi dialogiyrityksiä turhina ja epäonnistumaan tuomittuina. Dialogiopetuksen motivoimiseksi voi siis olla hyvä käyttää kuva- ja uutismateriaalia tapauksista, joissa uskonnot tai katsomukset työskentelevät yhdessä rauhan puolesta tai syrjintää vastaan.

Ei voi liikaa korostaa niitä taitoja, joita katsomusten välinen kohtaaminen ja vuoropuhelu voivat tarjota nuorille jo tulevaa työelämääkin ajatellen. Joka tapauksessa nuori tarvitsee kykyä kysyä hyviä kysymyksiä navigoidessaan tiedotusvälineiden ja sosiaalisen median tarjoaman kuvaston keskellä. Katsomusten välisyys tarjoaakin mahdollisuuksia hyödyntää työelämään tutustumista tai ilmiöpohjaista oppimista alueina, joihin katsomusaineopiskelu voi liittyä.